

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Сільченко І. А.

Україна, Бердянський університет менеджменту і бізнесу

The theoretical ground of organizationally economic mechanism of increase of efficiency of forming and use of production potential of industrial enterprises is considered.

Зростання добробуту населення України та покращення становища нашої держави на міжнародній економічній і політичній аренах не останнім чином залежить від рівня промислового розвитку. Зростання обсягів виробленого національного продукту, збільшення експорту продукції, що відповідає світовим стандартам і є конкурентоспроможною на міжнародному ринку, передусім, зумовлено наявністю виробничого потенціалу промислових підприємств, та діючими організаційно-економічними механізмами його використання та відтворення. Поняття потенціалу закономірно посіло важливе місце в категорійному апараті економічної науки. Цьому сприяли насамперед радикальні зміни в стратегічних пріоритетах глобальних організацій, серед яких зміна філософії підприємництва: замість "отримання прибутку нині" - "формування потенціалу нині", що гарантує "отримання прибутку завтра". Така філософія підприємництва є чи не єдиною можливим шляхом забезпечення стабільного економічного зростання в умовах швидкозмінного ринкового середовища.

Сьогоднішні умови господарювання, для яких характерні демонополізація економіки та високий рівень конкуренції, вимагають перегляду сутності категорії "виробничий потенціал" з точки зору врахування цілей, які підприємство ставить перед собою. Основна проблема у розгляді виробничого потенціалу промислових підприємств полягає в тому, що всі його елементи функціонують одночасно і в сукупності. Тобто виробничий потенціал є системою, причому складною і динамічною, оскільки саме взаємозв'язки між окремими складовими потенціалу здійснюють безпосередній вплив на його елементи, модифікуючи вихідні властивості і закономірності їх функціонування, сприяючи тим самим переходу потенціалу на новий якісний стан як єдиного цілого, тобто системи вищого порядку.

Динамізм виробничого потенціалу промислових підприємств обумовлений впливом інновацій, нестабільністю зовнішніх чинників господарювання, кон'юнктурними умовами виробництва. Внаслідок впливу цих чинників постійно відбуваються певні

структурні зрушення всередині виробничого потенціалу, а також якісні та кількісні зміни техніко-економічних показників, які його характеризують.

Загалом ефективність функціонування виробничого потенціалу визначає ступінь досягнення деякого потенційного результату діяльності підприємства за визначений період часу. Допустимі і недопустимі відхилення від потенційного результату виробничо-господарської діяльності підприємства, перевищення якого є в принципі неможливим внаслідок дії тих чи інших технологічних або економічних причин, відображають поняття «низька» і «висока» ефективність. А отже, ефективність виробничого потенціалу можна розглядати принаймні у двох вимірах – технологічному та економічному.

Оскільки основним критерієм ефективності функціонування підприємства є досягнення максимального кінцевого результату діяльності при оптимальному використанні виробничих і фінансових ресурсів, то, відповідно, основне завдання управління виробничим потенціалом полягає передусім у раціональному розподілі названих ресурсів із метою досягнення найвищих показників. Під досягненням найвищих показників діяльності ми розуміємо найкращі результати стосовно кінцевих цілей діяльності і стратегій розвитку загальноекономічної стратегії розвитку промислових підприємств.

Основна проблема виробничого потенціалу промислових підприємств полягає в тому, що всі його елементи функціонують одночасно і в сукупності. Тобто виробничий потенціал є системою, причому складною і динамічною, оскільки саме взаємозв'язки між окремими складовими потенціалу здійснюють безпосередній вплив на його елементи, модифікуючи вихідні властивості і закономірності їх функціонування, сприяючи тим самим переходу потенціалу новий якісний стан як єдиного цілого, тобто системи вищого порядку. Таким чином, лише з відомих особливостей і закономірностей функціонування окремих елементів неможливо вивести особливості і закономірності функціонування виробничого потенціалу як системи загалом.

Динамізм виробничого потенціалу промислових підприємств обумовлений впливом інновацій, нестабільністю зовнішніх чинників господарювання, кон'юнктурними умовами виробництва. Внаслідок впливу цих чинників постійно відбуваються певні структурні зрушення всередині виробничого потенціалу, а також якісні та кількісні зміни техніко-економічних показників, які його характеризують.

Одним із альтернативних підходів до вимірювання ефективності є метод оцінювання стохастичних меж виробництва і собівартості продукції, призначений для розрахунку реальної ефективності виробничого потенціалу підприємства в контексті двох її

основних складових: технологічної та економічної. Названий метод дозволяє відображати ефективність використання виробничого потенціалу підприємства у вигляді багатомірної величини і значно точніше ідентифікувати взаємозв'язки між його елементами. Визначення відхилень від рівня використання виробничого потенціалу за допомогою стохастичних методів дає можливість порівнювати (у т. ч. статистично) ступінь ефективності функціонування підприємства з чинниками, які його обумовлюють, що відкриває нові можливості для вирішення проблеми управління ефективністю на рівні підприємства.[2]

Синтез нормативних і стохастичних методів оцінки ефективності може здійснюватися шляхом введення в нормативну модель виробництва ймовірнісних характеристик. Це особливо актуально для побудови технологічних матриць і проведення різноманітних оцінок виробничих запасів. А отже, застосування запропонованих методичних підходів дозволяє отримувати значно достовірніші результати вимірювання ефективності функціонування виробничого потенціалу, які можуть бути використані для вдосконалення управління діяльністю промислових підприємств.

Оскільки основним критерієм ефективності функціонування підприємства є досягнення максимального (або заданого) кінцевого результату діяльності при оптимальному використанні виробничих і фінансових ресурсів, то, відповідно, основне завдання управління виробничим потенціалом полягає передусім у раціональному розподілі названих ресурсів із метою досягнення найвищих показників. Під досягненням найвищих показників діяльності ми розуміємо найкращі результати стосовно кінцевих цілей діяльності і стратегій розвитку загальноекономічної стратегії розвитку промислових підприємств.[1]

Ефективне використання виробничого потенціалу промислових підприємств значною мірою обумовлює стан економічного і соціального розвитку держави в цілому та її місце на світовій зовнішньоекономічній і політичних аренах.

Перелік посилань

- 1. Чичкало-Кондрацька І.Б. Новий підхід до оцінки резервів відновлення і розвитку виробничого потенціалу підприємств//Регіональні перспективи, №1, березень, 2000. – с.19*
- 2. Іщук С.Концептуальні засади формування та розвитку виробничого потенціалу промислових підприємств//Регіональна економіка, №3, 2005. – с.48-56*